Lösnummerpris: 15 öre.

TIDEVARVET

Nr 17. 24 april

Nr 17. 4 årg. 1926

Tidevarvet Nr 17

Ett kungarike för en livsåskådning ansluter sig till den diskussion om vad vi vilja, som anordnas av Frisinnade kvinnors Stockholmsförbund.

•

Advokaten *Mathilda Staël von Holstein*, som är delegerad i Stockholms fastighetsnämnd nagelfar skarpt *den reaktionära markpolitiken* i Stockholms stadsfullmäktige som hotar att återinföra den gamla äganderätten som upplåtelseform för jorden i trädgårdsstäderna.

•

Aborätt för den jordhungrige sysslar med samma problem; nya former för nyttjanderätt av jord. Här har riksdagen gått i annan riktning än Stockholms drätselkammare.

•

Våra flickor utan arbete redogör för den diskussion som de kvinnliga kårsammanslutningarna anordnat över den kvinnliga arbetslösheten. I detta sammanhang erinras om Lindhagens motion om utredning av emigrationsmöjligheterna.

•

Folkförsonande kvinnoarbete är en redogörelse för den politik som bedrives av tyska kvinnors fredsförening.

•

Messeniernas fall och Kristinas, recension av August Brunius pjäs på Dramatiska teatern.

•

Maj Hirdman har knappast i sina proletärskildringar givit någon mera skrämmande bilder än den hon här tecknar från New-Yorks överklassvärld.

Ett brevkort

medföljer i dag Tidevarvet till våra prenumeranter. Säkert ha de alla några vänner och bekanta som kunde ha intresse av att under en följd av nummer lära känna Tidevarvet. *Sänd oss blott brevkortet med deras namn och adress* och vi sända sedan tidningen fritt på prov. Ju fler adresser vi få ju större hjälp för oss i vårt arbete att göra tidningen känd.

Magasin Yvonne
Stor sortering av Klädningar.
Billiga priser. Tel.: Norr 3667.
Drottninggatan 20, Stockholm.

Använd ej tvål och vatten
som förslappar och förstör huden
utan rengör ansiktet med
Anny Landéns LAVENDELTINKTUR

Ett konungarike för en livsåskådning

Det har i dagarna kommit ut en bok, skriven av den danske rättsfilosofen Severin Christensen, en bok som bär den betydelsefulla titeln: *Ett kungarike för en livsåskådning.*

Innehörden är den, att vi behöva en livsåskådning för att rädda livet alldeles som konungen, som fått sin springare skjuten under sig i striden, behövde en häst för att rädda livet.

Och det är inte för mycket sagt. Vi behöva en livsåskådning att utgå från för att vårt liv icke skall sönderfalla i trasor, för att vi skola få enhetlighet i vårt bedömande och handlande. En livsåskådning, mot vilken vi kunna pröva de samhällsproblem, som uppställa sig till lösning för medborgaren, en livsåskådning alltså, som bestämmer vårt medborgerliga handlande, vårt politiska ställningstagande.

Man kan icke bygga upp åt sig ett politiskt program så som en husmor fyller sin torgkorg genom att köpa grönsaker vid *ett* stånd och kött vid ett annat. Det finns män, som tro att världssituationen kan lösas genom att handel och näringar släppas fria och världsomsättningen får ta sina fria banor utan tullarna, men som vilja att restriktioner, inskränkningar och könstullar skola hindra kvinnornas fria utveckling. De ha lika litet en konsekvent världsåskådning som de kvinnor ha det, som vilja att en modern frisinnad åskådning skall tillämpas när det gäller *deras* löner och befordringsmöjligheter men som i allt övrigt äro konservativa.

Frisinnade Kvinnor ha förenats i en gemensam grundåskådning som föreningen i sina riktlinjer av 1922 formulerat som "övertygelsen om den personliga insatsens värde och den enskildes ansvar" samt "vissheten om det ofrånkomliga sammanhang och beroende, som finnes mellan klasserna i det mindre samhälle som är staten och mellan länderna i det stora världssamhället."

Severin Christensen uttrycker samma tanke, när han säger att "källan till allt verkligt liv d. v. s. till allt uppbyggande och produktivt nytt liv är individerna."

Av respekt för individerna och tro på dem äro vi demokrater, äro vi optimister, som tro på livet och vilja befordra livet. I känslan av vår samhörighet med andra ha vi vidgat vår ansvarskänsla ut över vårt eget liv och vara närmaste till att omfatta vårt eget samhälle och världssamhället. Därmed är vår ödsliga isolering med oss själva bruten och vi äro icke mera bundna av de fattiga mått, varmed det enskilda livet begränsas.

Sedan gäller det tillämpningen av principerna på de enskilda fallen.

Stockholmsförbundet av Frisinnade kvinnor börjar i denna vecka företaget att pröva Frisinnade kvinnors livsåskådning mot dagens problem med ledning av programmet från 1923. Detta i känslan av att en orientering, en överblick tjänar klarheten och kan hjälpa att bestämma handlandet.

Början göres vid ett möte fredagen den 23 april i Läkarsällskapets lokal. Rektor *Honorine Hermelin* håller det inledande föredraget om *Historien och den enskilda människan*, och doktor *Ada Nilsson* talar om *Befolkningsproblemet* såsom grunden för all samhällsvård. I nära samband därmed kommer *En sund bostadspolitik*, som är särskilt aktuell just nu då tomträttsprincipen är föremål för angrepp av äganderättens försvarare. Advokaten *Mathilda Staël von Holstein* talar över detta ämne.

Det bjudes oss alltså här en möjlighet att begrunda och att samlas kring *Vad vi vilja.*

En reaktionär markpolitik

Man vill tomträtten till livs

Med innevarande århundrade inledde staden den nya aktiva markpolitik, som alltsedan dess tillämpats och vilken främst går ut på att genom omfattande lantegendomsförvärv bereda tillgång till billig och särskild för egnahemsbyggande lämplig tomtmark.

Det var en ny bebyggelseform som härmed möjliggjordes, avsedd att motverka stenoknen. Staden kunde utbreda sig. Trädgårdsstaden skapades, beredande möjlighet för stadens invånare till det egna hemmet för alla samhällsklasser, även för den mindre bemedlade. En bostad under lantliga förhållanden men med stadens bekvämligheter, förbunden med den egentliga staden med goda kommunikationer.

Det stod klart för de styrande att staden för dessa trädgårdsstäder ej var betjänt med den gamla upplåtelseformen, försäljning med äganderätt. De blivande bebyggarna åter kunde ej vara tillfreds med den gamla nyttjanderätten på grund av dess osäkerhet och omöjligheten att å densamma kunna grunda någon kredit.

Så tillkom i 1907 års nyttjanderättslag efter framställning av Stockholms och Göteborgs stadsfullmäktige — för Stockholms vidkommande efter motion av borgmästare Lindhagen — det nya institutet tomträtten.

Samtidigt utformades dess tillämpning för huvudstadens del, och redan den 27 mars 1908 antogos av stadsfullmäktige huvudgrunderna för de blivande tomträttsupplåtelserna. Det kan nu vara av intresse, att förslagsställarna voro goda högermän och liberaler, herrar J. Östberg, G. F. Östberg, Wallenberg, Hammarlund och Bendixson.

De sålunda antagna och alltjämt gällande huvudgrunderna för upplåtelse med tomträtt av bostadstomter å stadens lantegendomar innehålla i huvudsak följande:

Tomträtt för bostadsändamål upplåtes på sextio år mot en årlig avgäld beräknad efter fem procent av stadens självkostnad för markens inköp och iordningställande. Tomträttshavaren äger företrädesrätt främför andra till ny upplåtelse, när de 60 åren äro gångna, mot avgäld, som av staden bestämmes. Men såsom en garanti att avgälden ej höjes oskäligt, är bestämt, att om höjningen skulle uppgå till mer än trettio % av den förutvarande, är staten skyldig — om tomträttshavaren ej vill betala den förutvarande nya avgälden — inlösa tomträttshavarens byggnader med det belopp, vartill byggnaden omedelbart efter uppförandet värderats, dock

(Forts. å sid 6)

VAD VI VILJA

Offentligt

föredrag över Frisinnade Kvinnors program

hålles

fredagen den 23 april kl. 8 em. i Svenska Läkarsällskapets lokal,
Klara Östra Kyrkogata 10.

Rektor Honorine Hermelin	*Doktor Ada Nilsson*	*Adv. Math. Stael v. Holstein*
Historien om den enskilda människan	**Befolkningsproblemet**	**En sund bostadspolitik**

För lokalhyra avgift 75 öre.

Stockholmsförbundet av Frisinnade Kvinnors Riksförbund.

Ett geni i sitt fack

Demokratiens aktier stå lågt i våra dagar, särskilt bland ungdomen. Demokratien är icke längre idealet, kanske därför att den — i yttre mått — är verklighet. Ledaren, mannen med den starka handen, diktatorn, tilltalar mycket mera.

Det är ganska märkligt och kanske nytt-igt att den tid som svärmar för diktatorn, är trött på friheten och skeptisk ifråga om folkens möjlighet att styra sig själva har fått Mussolini som ett exempel på hur en modern, förstklassig diktator tar sig ut. Detta är icke ironi av ett stackars litet fjärran demokratiskt blad, ty tvivelsutan är Mussolini en fullblad folkhjälte. Hur skulle han annars ha kunnat växa upp som en makt bredvid statsmakten för att sedan erövra den? Bakgrunden förklarar honom icke helt och hållet, han är naturligtvis ett geni i sitt fack, diktatorsfacket. Hans makt vilar på folkets kärlek och fruktan. Han måste därför ständigt vara sådan att folket älskar och fruktar honom, därefter måste han lägga sin typ. För att ge upp sin fria vilja och underkasta sig disciplin måste folk få något, som är det mera värt: en gemensam stolthet, fosterlandet, stora heroiska mål, och sköna framtidsdrömmar. Det är den stora frågan om någon annan än den sällsynte verklige store statsmannen, den som bygger sin makt på överlägsna härskareegenskaper, kan som diktator föra en fredlig politik. Måste inte diktatorn bli tyrann mot inre fiender och utmanande mot världen, eftersom det är det sätt varpå man lättast talar till massornas fantasi?

Bakom Mussolinis berömda med imperialistiska tal inledda beströdda och avslutade Medelhavsfärd till de italienska kolonierna, ligger Italiens brevärliga befolkningsfråga. Det italienska befolkningsöverskottet får icke tillräckligt rum i Amerika, Australien stänger också dörrarna. Till de egna kolonierna vill folket inte fara om det kan slippa. Det är en bekymmersam situation. En vanlig statsminister skulle ha tillsatt en emigrationskommitté, kanske en barnbegränsningskommitté, undersökt den internationella och nationella situationen med hänsyn till placeringen av överskottet. Så kan inte en en diktator göra. Han måste gå ombord på sitt krigsskepp Cavour — av alla krigsskepp just Cavour, som tar den store frihetshjältens namn — och företaga ett härnadståg till Tripolis. Detta ger honom tillfälle att tala om Italiens inringning, om dess krav på plats i solen, tala om framtiden på havet, om sina tre miljoner man, som stå färdiga, när han kallar dem till nya dåd, om den ärorika krigsmakten och mycket annat, allt uttryck som man känner igen sen tiden före 1914. Han kan inte tala om att ordna emigrationsfrågan, han måste tala om att bygga ett kolonialvälde annars vore han icke Mussolini.

Men eftersom Afrika redan är ungefär styckat av den demokratiska världen, den som Mussolini ställer sig i så bestämd motsats mot, han har ju förklarat krig mot alla franska revolutionsidéer, så börjar man i Frankrike och England fråga sig vad han menar. Det är ju inte underligt, bland annat därför, att de dragit in Italien i kriget mot Tyskland till demokratiens försvar. Och nu finner man Mussolini tala kejsar Wilhelms språk så uppenbart, att Mussolini själv till och med måste påpeka, att han icke imiterar honom. Det gör han nog heller icke, men här är ett fall av smittas överförande på sjukvårdaren.

Sedan Korfubistorien kan man heller inte i Europa lugna sig bara med att Mussolini pratar så mycket. Det kan bli allvar av de stora orden, sådana dra allvar med sig i bland, som vi alla väl veta. En diktator i Europa är farlig, även om han inte tänker stycka Österrike ytterligare eller överfalla Turkiet. Han är farlig, därför att han iföljd av sitt yrke måste vara imperialistisk och utmanande. Det är det han lever på.

Devinex.

Husmoderns arbete

består till icke ringa del i utväljandet av de bästa inköpskällorna. För livsmedel är valet lätt. I våra 129 butiker gäller principen:
högsta kvalité till lägsta pris.
Konsumtionsföreningen Stockholm m. O.

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1, 2 tr., Stockholm.

REDAKTÖR:
Elin Wägner.
Mottagningstid kl. 10—11.
Telefon Norr 48 42.

EXPEDITION:
Telefon Norr 28 23.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m.

PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 5:50, halvår kr. 3:—, kvartal kr. 1:75 Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:
per millimeter
Textsida eller särskilt begärd plats..... 22 öre
I text ..... 20 „

Rylander & Olssons Boktryckeri
STOCKHOLM 1926.

Tidevarvets
Rådfrågningsbyrå
för föräldrar
Slussplan 1:1
torsdagar 9.30—10.30 f. m.

Mathilda Staël von Holstein
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Malmtorgsgatan 3, *Stockholm.*
Telefon 244 88, Norr 244 19.
Familjerätt. Hyresärenden. Testamenten. Boupptecknigen. Förfrågningar från landsorten besvaras omgående.

EVA ANDÉNS Advokatbyrå
Utnäm. Eva Andén. Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Lilla Vattug. 14. Tel. 75 76, Norr 183 56.
STOCKHOLM.
SPECIALITET: Familje- och arvsaker, Boutredningar och testamenten, förvaltningsuppdrag.
Även skriftliga förfrågningar.

ADVOKATEN JURIS KANDIDAT
Märta Björnbom Romson
Medlem av Sveriges Advokatsamfund.
Arsenalsgatan 14, I.
(Mitt emot Operahuset.)
Tel. N. 1388. Stockholm.
Juridiska uppdrag av alla slag emottagas. Skriftliga förfrågningar besvaras omgående.

Advokat Hugo Lindberg
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Norrlandsgatan 8— 10, Stockholm.
Tel. 147 99, N. 101 50.

Infört genom
Stockholms Läkarförening
Doktor Helena Klein,
Invärtes sjukdomar, Lung-, Mag- och Tarmsjukdomar.
Brunkebergsgat. 4, 3 tr., hiss (inv. Brunkebergstorg). Mottagn. vard. 2—3. Mänd. o. Torsd. 6—7 samt enligt avtal pr Tel. Norr 58 40.

Doktor Fåhræus
Hår- & Hudsjukdomar, Nervsjukdomar
Karlavägen 48, Stockholm.
Mottagning enl. överenskommelse per tel. 707 18, kl. 10,30—12.

Infört genom
Stockholms Tandläkareförening.
Tandläkare GUSTAF HERULF
Hamngatan 5 A.
Mottagning efter överenskommelse. Tel. 171 27.

Tandl. Greta Johansson,
S:t Eriksgatan 102, III. Tel. 840 22.
Mottagningstid: 12—1, 6—7 eller efter överenskommelse.

Tandläkare
Margareta Dufwa
har flyttat till Sturegatan 4, 1 tr. (Sturehadet). Mottagning 11 f. m.—1, 5—6,30 e. m. Annan tid efter avtal per telefon Öst. 3 25.

Åborätten till de jordhungriga

Som ett ärende bland de hundratals andra, behandlade riksdagens kamrar på lördagen Kungl. Maj:ts proposition om åborätt och första lagutskottets yttrande med anledning härav — aldeles som om det inte gällde en fråga av särskilt vital betydelse för hela svenska folket. Där talades som vanligt om äganderätt och besittningsrätt, men likaledes som vanligt ingenting om förutsättningarna för och följderna av det ena eller andra.

Socialdemokraten hade förutskickat en ledare, som konstaterade, att svårigheterna för en genomgripande och genomförbar lösning av den stora jordfrågan bli allt tydligare, ju närmare man kommer det avgörande ögonblicket, och där erkändes också, att det gällde inte bara att bokstavligen tillfredsställa jordhungern, där behövdes också ekonomisk ryggrad hos dem, som skulle bruka jorden. Detta erkännande är ett mycket stort framsteg från statsmakternas sida, vilket framtvingats av den bittra erfarenheten.

Den kungl. propositionen om *ärftlig och föryttterlig besittningsrätt* hade genom de frisinnade fått ett tillägg med rätt för åbo att efter viss tid, i allmänhet 20 år, med äganderätt inlösa den fastighet han brukar. Socialdemokraterna gingo med på detta förslag "hellre än att låta hela lagen falla", som vår tids historiska ord lyder. Utskottets förslag gick igenom.

Och nu! Mellanpartierna ha återigen tillfredsställelsen av den negativa segerkänslan att ha fått råda genom att sätta en liten ändring som villkor för att lämna det erforderliga tillskottet av röster. Den socialdemokratiska uppfattningen om jordfrågan känner sin glädje något grumlad, och högerns ledare talade alltjämt under debatten om äganderätten som den enda riktiga besittningsformen. Men allt detta är sig så likt, de skilda partiernas ställningstagande är detsamma i alla frågor, så att det knappast längre förmår att väcka något intresse. Men man går till själva sakförhållandet. Vad innebär det beslut riksdagen nu händelsevis fattat. Den frågan är av stort intresse. Hr Lindman säger, att socialdemokrater och frisinnade icke känna svenska folkets psyke. Mähända riktigt — men männe högerns ledare i riksdagen ha reda på, hur landet ligger praktiskt taget. Det är sant, att alla jordägare skria mot allt, som kan göra intrång på äganderätten, men om dessa godsägare till äventyrs skulle svika sina fäders tro och önska avyttra torp eller utgårdar, hur ställer sig saken då? Det är nästan omöjligt att få köpare, ty de köpare som finnas, kunna fullkomligt stilla sin jordhunger på de ställen, vilka säljas för nöds skull — en efterverkan från kristiden — och de bli alltid billigare. Däremot anmäla sig tjogtals av folk, som önska arrendera, stora eller små, sak samma. Detta är inte därför, att arrendeinstitutionen är fullkomlig utan därför att den utgör enda möjligheten för den, som saknar större kapital att driva jordbruk. Jordhungern *är* icke i verkligheten så stor, som inom Helgandsholmens murar, innanför vilka varken sol eller måne tränger in, och kravet på äganderätt icke heller så stort som man där delvis föreställer sig. Politik är politik, men jordbruk är en helt annan sak och följer sina egna lagar oberoende av partigränser. Socialdemokraterna ska inte heller vara ledsna över det frisinnade tillägget om äganderätt. Vill någon inlösa åbojorden, så låt dem, det kommer säkerligen inte att bli så många, som offra kapitalet för fåfängan. Ty denna lag om åborätt är eller kunde — om den utsträcktes till annat än kronojord — utgöra en början till den förbättrade arrendelag, som det förts så mycket väsen om de sista åren.

Det har blivit ett aktuellt uttryck att säga, att: "det bästa är fiende till det goda." Låt oss i stället säga, att man får hoppas att *det goda icke är fiende till det bästa.*

Elisabeth Tamm.

Våra flickor utan arbete

Vore emigration räddningen?

Arbetslösheten och den kvinnliga ungdomen är en ytterst komplicerad fråga. Liksom överhuvud taget all arbetslöshet står den i intimt samband med många andra samhällsfrågor och påverkas av mångahanda faktorer. Och de sätt, på vilka frågan möjligen skulle kunna lösas, äro i sanning få och svåra att finna. Det var väl också detta som gjorde, att det i måndags av de Kvinnliga kårsammanslutningarnas centralråd anordnade diskussionsmötet i ämnet icke kunde giva anvisning på några radikala botemedel för detta samhällsonda.

Men om mötet också icke lämnade något positivt resultat, så fick man dock under dess gång en skrämmande klar bild av hur sorgligt läget på arbetsmarknaden är även för den kvinnliga ungdomen.

Efter de båda inledningsanförandena av skolköksinspektrisen fröken Gertrud Bergström, som i nr 11 av Tidevarvet framlagt sina synpunkter på frågan, och rektor Anna Sörensen, som gav en klar överblick av läget på folkskollärarbanan, framträdde representanter för olika yrken, en telefonist, en kontorist, en skolköksläraringenjör o. s. v. och skildrade det betryckta läget på de olika banorna.

Såsom en utväg ur svårigheterna framkastades från flera håll frågan, huruvida en ransonering av arbetstillfällena borde tillgripas i största utsträckning. På något undantag när voro emellertid talarna av den uppfattningen, att ransoneringsprincipen konsekvent genomförd, skulle leda till arbetslöshet å andra områden och rena orimligheter och således icke vore någon acceptabel utväg. Hellre borde man gå den vägen att underlätta arbetskraftens rörlighet och förmågan att övergå från ett fack till ett annat.

Så var det en ung manlig talare, som tr:ts sitt till formen något svamliga anförande hade en del bra saker att komma med. Han påpekade bland annat, att det är en felaktig taktik att vilja komma åt tekniska förbättringar med det argumentet, att många människor däningenom bliva arbetslösa. Arbetarna få lov att finna sig däri och då måste och kvinnorna göra det. Dessutom tangerade talaren en positiv linje, efter vilken en lösning av arbetslöshetsfrågan på lång sikt möjligen skulle kunna vinnas. Han framhöll, att den kvinnliga arbetslösheten ej kunde skiljas ut utan måste behandlas liksom arbetslösheten i sin helhet ur internationell synpunkt. Gör man det, så kommer man otvivelaktigt fram till emigrationen som en avledare bland många andra för arbetslösheten i ett land som vårt. Den har varit det förut, och varför skulle den icke kunna bliva det ännu en gång?

Det gäller därvidlag icke endast en emigration av den kroppsarbetande klassen såsom förut var fallet utan även av representanter för de intellektuella yrkena. Utvandringen skulle överhuvud taget omfatta alla skikt, så att ett helgjutet nytt svenskt samhälle kunde uppstå på en annan trakt av jordklotet, där de klimatiska och övriga naturförhållandena äro lämpliga. Det är bittert men sant att fäderneslandet inte behöver oss alla och varför då icke styra sin farkost till en gästvänligare kust?

Dessa möjligheter ha redan för ett par år sedan, då arbetslösheten höll på att bliva oss övermäktig, diskuterats som en av utvägarna. Vid 1923 års riksdag framlade i första kammaren borgmästare Lindhagen en motion i denna fråga. Hr Lindhagen ville med sin motion genomdriva, att de svenska undersåtar, som i brist på utrymme här hemma, söka sig ut till kolonialländerna, skola genom svenska statens medverkan vägledas till lämpliga boningsplatser och beredas utvägar för givande kolonisation därstädes och deras ställning i det främmande landet tryggas "så att de icke obehörigen exploateras eller gingo under".

Utvandringen bör så vitt möjligt ledas åt samma trakt och givas den sammanhållning, att utvandraren icke, såsom nu är fallet, behöver uppgiva sin nationalitet. Det finns t. ex. stora områden utmed Stillahavskusten, där invånarantalet å ytterst lågt och där det finns härliga odlingsbara marker. De klimatiska förhållandena äro utmärkta och varför skulle inte där en svensk koloni efter verkställd undersökning och ordentliga förberedelser kunna slå sig ned. På så sätt blir svensk nationalitet och svensk odling grundlagd på den främmande jorden.

Om det sålunda på andra håll i världen kunde beredas användning för kvalificerad både manlig och kvinnlig arbetskraft så skulle det också vara mer mening i att såsom det yrkades på diskussionsmötet, fortsätta att på våra seminarier och högre läroanstalter utbilda en större procent av vår ungdom än landet nödvändigt behöver.

Hr Lindhagen åsyftade sålunda med sin motion närmast en organisation av emigrationen. Motionen bifölls också på sin tid av riksdagen, men innehållet i den skrivelse, som avlåts i ärendet, var betydligt förtunnat. Var ärendet hamnat, står i vida fältet. Några som helst verkningar av motionen har man i varje fall inte sett till.

Frivillighet — icke tvång

Tiden för kristendomsundervisningen bör bestämmas av församlingarna.

Undervisningsplanen för rikets folkskolor av den 31 oktober 1919 har bland annat medfört en väsentlig beskärning av den tid, som anslagits åt kristendomsundervisningen. Förut ägnades sex lästimmar i veckan åt detta ämne, men efter 1919 nedsattes tiden till två timmar. Det är givet, att en så betydande inskränkning av tiden måste inverka på undervisningens resultat. Från många håll har det klagats över, att stora delar av lärokurserna icke medhinnas och följden blir bristande och ojämna kunskaper hos lärjungarna.

Ett försök att råda bot härför är en kungörelse av år 1921, varigenom medgives, att tiden för kristendomsundervisningen i skolans femte och sjätte klasser må kunna utökas till tre timmar i veckan på beslut av skolråd och skolstyrelse. Dispens har dessutom lämnats till förlängd undervisningstid även i tredje och fjärde klasserna.

Dessa åtgärder anses dock på sina håll icke vara tillfyllest. Vad som måste fordras är en förlängd fixerad undervisningstid föreskriven i lagen för alla folkskolor i riket.

Dessa krav har vid årets riksdag framburits i en motion av hr K. J. Ekman (vilde) i första kammaren. Dennes yrkande går ut på en sådan ändring i undervisningsplanen, att tre timmar i veckan måtte anslås åt kristendomsundervisningen i folkskolans samtliga klasser. Till stöd för sin hemställan anför motionären ett flertal uttalanden och framställningar från olika korporationer och sammanslutningar.

Motionären anser det vara fullkomligt oriktigt, att utökningen av tiden för kristendomsundervisningen skall vara beroende av initiativ från församlingarnas sida i varje enskilt fall eller av lärarnas samtycke, ty resultatet härav blir, att i många församlingar blir intet gjort, menar motionären.

Å andra sidan, synes det oss, skulle det säkerligen icke vinnas mycket även med utsträckt tid, om det skulle ske mot lärarnas samtycke och trots församlingens önskan. Nedskärningen från sex till två timmar var mähända alltför kraftig. Men det är väl snarast en fördel, att utstäckt tid för kristendom undervisningen kan åstadkommas på frivilligheten väg, och icke genom lagar och påbud. Det är dock ytterst av församlingens och lärarnas goda vilja som ett gott resultat beror. Det är enligt vår mening alldeles riktigt att åt skolråd och skolstyrelse överlämna initiativet till utökning av kristendomsundervisningen. Just detta är, synes det oss den bästa åtgärden för att nå det man önskar. Vill en församling utöka lärotimmarna för kristendom från två till tre timmar i veckan för alla klasser, må den erhålla rätt därtill med minsta möjliga omständigheter. Någon ändring i den nuvarande undervisningsplanen för folkskolorna skulle ett sådant beslut inte behöva medföra.

För de församlingar, som önska utsträckt tid för kristendomsundervisningen bör en alternativ undervisningsplan finnas. Huvudsaken är, att valet får ligga hos församlingarna själva, ty lagtvång i detta avseende kommer säkerligen icke att gagna själva saken, det vill säga barnens tillägnande av kristendomen.

*

Sedan detta skrivits, har första kammaren behandlat hr Ekmans motion. Utskottet hade avstyrkt motionen under hänvisning till en pågående undersökning angående erfarenheterna av 1919 års undervisningsplan. Utan ett ords debatt avslog första kammaren i enlighet härmed motionen.

Sjuka och svaga
behandlas till den av tusentals beprövade "WOHLMUTH-METODEN" som bekvämt kan utföras i hemmet. Begär manliga, kostnadsfria upplysningar från WOHLMUTH-CENTRALEN, Kungsg. 28, Stockholm. Tel. 112 17 & Norr 52 53.

Strindbergs Elektriska Institut
Dr G. Strindberg har öppnat ett nytt *Elektriskt Institut*, med modernaste maskiner, på *Drottninggatan 112. Tel. Vasa 76 55.* (för botande av reumatism, ischias, högt blodtryck, åderbråck, nervositet, sömnlöshet, hufvudvärk, astma m. m.
Över 20 års praktik i U. S. A.
Hälfotsinlägg avpassas och tillverkas.
Pris kr. 5:—.

Massage, Solbad, Ansikts- o. Fotbehandling
Kungsgatan 64, 1 tr. Norr 87 47.
Fru AGNES SVENSSON
Ex. Sjukgymn.

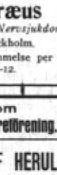
Brunnskurer i hemmen
med *radioaktivt vatten* vid gikt, reumatism, neuralgier (ischias) sömnlöshet, åderförkalkning, slemhudskatarrer etc. Begär prospekt.
Bolaget Radiumemanation
Knut Landin & Co.
Drottninggat. 49, Stockholm.
Rikstel. 79 83.

Elektro-Medicin
Kungsgatan 13. Tel. N. 24465.
Förenkligaste Fysikaliska Badkuranstalten i Sthlm
Rabatt-Prislista.

Diatermi	från 2.25
Kvartsljus	„ 1.60
Helljus	„ 2.00
Fyrcell	„ 2.00
Torkskåp bad (betalles per tal)	2.40
Inhalation	från 1.50
Ljusbad o. Massage	3.75
Elektr. kurbad	3.50
Medicinska bad	3.50
Lokal Massage	3.00
Helmassage	5.25

Leg. läkare. Kostnadsfri konsultation.
Dir. Cai Kihlström, Sjukgym., Kgl.

N. F. K.
LIVSTYCKE
(utarbetat av Nordiskt Förbund för Kvinnogymnastik i Sverige)
för barn och unsna, finnes hos
Anna Ahlström, Sybehörsaffär
Götgatan 95, Stockholm

SVENSKA PIANOFABRIKEN
Blekingegatan 61, Stockholm
Tel.: Söder 28 28.
Förstklassiga pianinon i olika träslag. Erkända av våra främsta musiker. Billiga priser.
Reparationer o. stämningar utf. billigt.

Folkförsonande kvinnoarbete

Kvinnan såsom fredskulla tillhör sagan. Kanske vilar också därborta i sagodunklet hemligheten om hurdan kvinnan var, då hon tänkte sina egna tankar och lydde sina egna känslor. Vad man ser är, att hon nu, i det nuvarande samhället, icke opponerar mot utan våldets idé. Det lönar sig icke att säga, som man gör, att hon *borde* lättare kunna gripas av fredens idé, ty hon gör det icke. Hon använder väl icke själv våld, men är genom generationer van att beskyddas genom våld. Hon förstår icke, att våld icke mera är något skydd, hur skall hon förstå det, när icke heller män förstå det.

Det är väl vårt att minnas de många vittnesbörden om att kvinnorna vero hetare på kriget än männen som svalkade sin iver under fältslagens mödor och lidanden. Det har vittnats från England, att i hatet och förföljelserna mot värnpliktsvägrarna, kvinnor ofta voro värre än männen. Värnpliktsvägrarna omvände armén men de omvände icke kvinnorna. Tyskland hade samma företeelse, även där fanns den sort för vilka de kvinnor blivit förebilden, som under franska revolutionen togo med sin strumpstickning för att inrätta sig för en angenäm dag vid schavotten. Det är de, som, själva oansvariga och befriade från krigstjänst, förgiftade stämningen med besinningslösa ord.

Kvinnan som hetsar, hetsar och åter hetsar till vrede, är på samma sätt en produkt av den långa slavperioden som den tålliga, alla fördragande och allt förlåtande kvinnan.

Det är farligt både att vara härskare och behärskad, farligt att ha rätt att fara fram och utveckla sig utan jämbördigt motstånd som mannen, farligt att tvingas att anpassa sig i yttre och inre avseende som kvinnan.

Det är mycket tjusande att iakttaga de sällsynta kvinnor, som göra revolt. Icke med hugg och slag, icke så mycket mot yttre förhållanden som mot tanketvånget, det inlärda sättet att se och handla i en värld, som de kanske med någon överdrift kalla enbart manlig. Dessa, som göra revolt, höra icke till de befriade, de ovanför stridsvimlet stående. De undå icke att i någon mån bli i omvänd ordning präglade av dem de göra revolt emot. De ha fått en negativ uppfostran, alldeles som radikala barn, som kommit från urkonservativa hem. Men de söka dock att bli förutsättningslösa och finna uttryck för egna tankar, att tillämpa sina egna tankar på de givna förhållandena dag för dag. Och så småningom göra de det bättre och bättre.

Det är en liten broschyr med titeln "*Folkförsonande kvinnoarbete*", som givit närmaste uppslaget till dessa tankar. Den är utgiven av Tyska sektionen av Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet och innehåller en redogörelse för dess verksamhet från juli 1923 till december 1925.

Följer man denna verksamhet i deras skrivelser och politiska handlingar, får man fram ett självständiga kvinnors program. Politiska kvinnor, men icke tillhörande något av de befintliga politiska partierna. Därför äro de också icke representerade av någon av kvinnorna i tyska riksdagen, därför hänvisade till att arbeta med inlagor, flygblad, uppvaktningar, möten, alldeles som om den politiska rösträtten icke funnes. Egendomligt eftersom de voro de ledande inom rösträttsrörelsen i Tyskland. I gengäld ha de sin frihet att vara hur djärva, hur hänsynslösa de vilja och kompromettera sig efter behag.

De äro revolutionärer som hålla på författningen. Denna motsägelse förklaras därav, att utvecklingen i Tyskland håller på att alltmer sätta ur funktion Weimarförfattningen, som kom till i revolutionens tecken strax efter krigets slut. Ständigt hänvisa dessa republikaner myndigheter och regering till författningen, som skjutes åt sidan.

Hösten 1923 under kaos, som följde efter Ruhrkriget, begär Ligan, som den själv kallar sig, hos riskanslern upplösning av alla beväpnade frikårer, en nödvändig handling för att rädda landet från inbördes krig. Den bayerska avdelningen, som sett att upplösningen endast av de socialdemokratiska skyddskårerna, *fast* det var en ensidig handling, dock framkallat en avspänning, vänder sig till ministerpresidenterna i Thüringen och Sachsen och föreslår dem att upplösa de proletära 100-mannaföreningarna samtidigt med de reaktionära.

I denna våldets och förtvivlans tid gav Ligan ut ett flygblad, där den beklänner sin tro på våldets maktlöshet, när det gäller att skaffa bröd åt de arbetande arbete och fred. Den lägger upp ett program för en revolution, som gör slut på alla gamla råa och brutala kampmedel. Och finner ett genavar djupt nere bland massorna, som övertygar dem att massorna tro på rättens seger över våldet.

Ligan vänder sig under detta år i inlagor mot justitiemord, mot upphävande av 8-timmarslagen, den föreslår sin kandidat till ministerposten i Paris, den pacifistiske greve Kessler. En annan gång varnar man Stresemann för att sätta en franskfientlig herre till sändebud i London. På sådana platser pacifister!

När sedan 1924 går in med fortfarande belägringstillstånd i Tyskland, begär man dettas upphävande, och att högsta makt skall ligga hos civila, icke längre i militära myndigheter.

När Londonöverenskommelsen underteknats, som förde Dawesplanen i hamn, lyckönskade man rikskanslern Marx och bad honom hålla efter krigshetsarna inom landet och ta bort spanumälstullarna för att gynna samfärdseln mellan folken.

Ligans agitation för öppen världshandel kommer fram i den nyårshälsning den 1925 skickade till alla riksdagsledamöter i tyska riket.

Där begär man:

Att 8-timmarslagen återinföres.

Att indragningarna av statstjänster icke måtte gå orättvist ut över kvinnliga statstjänare.

Att riksdagen icke vidare måtte ge regeringen diktatorisk fullmakt.

Att inga militärkläfaturer vidare måtte få förekomma.

Att frihandel må införas och passtvånget upphävas.

Att paragrafen 129 i regeringsformen, där det heter, att "aktenskapet vilar på båda könens likaberättigande" verkligen måtte tillämpas och alla sårlagar, som stå i strid därmed, upphävas.

Att likhet inför lagen må genomföras i alla tyska stater särskilt i fråga om politiska brott.

Att dödsstraffet må upphävas.

I slutet på 1924 hade general Morgan i en engelsk tidskrift hävdat att Tyskland fuskade med avväpningen. Ligan skrev till försvarsministern en amper skrivelse och frågade hur det hängde ihop. Den frågade, om han verkligen hade till förfogande flera hundra tusen vapenövade män, färdiga på hans vink, och om det fanns vapen och ammunition till denna armé. På dessa hårda frågor svarade försvarsministern: nej. Detta är företog sig Ligan en annan handling, som icke var ägnad att göra den älskad, då den skrev till ledningen för alla de partier, om stödde kabinettet Luther—Stresemann och föreslog dem att snarast avlägsna dessa två svårt komprometterade personer ur politiken, enär de överskridit sin författningsenliga befogenhet vid handhavandet av rikets tillgångar.

När sedan Tysklands anbud om en säkerhetspakt mellan Tyskland, England och Frankrike nådde den tyska allmänheten genom ett tal av engelska utrikesministern, skrev Ligan till riksdagens utskott för utrikesärenden och frågade, varför folket icke fått kännedom om detta anbud i dess namn före de utländska regeringarna.

Längre fram, då Locarnofördraget tagit mera fast form, underrättade Ligan Luther och Stresemann, att den icke trodde på eller gillade särföredrag utanför N. F. och rekommenderade Genéveprotokollet men *utan* de militära sanktionerna och *med* tillägg av allmän obligatorisk skiljedom och allmän avrustning till lands, vatten och i luften.

Kort därpå protesterade man mot den påtänkta skolreformen, emedan den skulle ställa skolan under de kyrkliga myndigheterna.

I samband med Locarnofördraget uppstod i Tyskland hoppet att få igen några av sina förlorade kolonier eller åtminstone få bli mandatmakt över något av sina forna områden.

Ligan, som just då hade landsmöte, avvisade, med hänvisning till Internationella kvinnoförbundets program, varje slag av koloniälde. Man förklarade, att kolonisationer hittills blott tjänat att utsuga länder och folk i några få maktägandes intresse. De hade haft fördärvliga följder i ekonomiskt, politiskt och etiskt hänseende, och orsakat krig och upplopp. De koloniserande makterna hade infört alkohol, opium och könssjukdomar i sina kolonier, försvagat naturfolkens levnadskraft och med en mindervärdig civilisation uttränt sund, enkel, inhemsk kultur.

De verkligt nyttiga framstegen på teknikens och hygienens och andra områden kunna genom vänskapligt utbyte och ömsesidigt tjänande komma alla folk till del utan kolonier och mandat med sina följdföreteelser: imperialism, slaveri, utsugning och nedbrytande av höga kulturvärden.

Emedan de europeiska och utomeuropeiska staternas ekonomiska rivalitet är en av huvudorsakerna till kriget, anser Ligan, att ett första steg mot fred vore ett upprättande av en europeisk tullunion och ett andra steg frihandel i alla länder och kontinenter. Tyska regeringen har gjort en stor orätt mot den stora folkgemenskapen genom att upprätta nya tullgränser.

Man föreslår vidare, medan man håller på, en ekonomisk avrustningskonferens och ett världsekonomiskt råd.

Den sista skrivelse, som denna dokumentsamling innehåller, är en allvarlig admonition till riksdagen att bevara sunt förnuft och värdighet, detta i samband med skandalscenerna mellan kommunister och reaktionära i tyska riksdagen.

Vidare kan nämnas att Ligan samarbetar med danska och polska kvinnor och utfärdat gemensamma manifest rörande minoriteternas rätt i gränsområdena och handelsfördrag mellan länderna.

Dessutom har den genom flygblad spritt kännedom om giftgaskriget och bekämpat antisemitismen.

Många omdömen i Ligans skrivelser kunna kanske kallas kategoriska, och den är besjälad av ett livligt förakt för dem som nu styra landet. När en deputation besökte utrikesministeriet med den ovannämnda kolonialresolutionen, heter det därom i berättelsen: "Ambetsmännen i utrikesministeriet dokumenterade på nytt sin fullständiga förkalkning på det mest tröstlösa sätt."

Likaså kan man anmärka, att Ligan uteslutande hugger ner på sitt *eget* lands utrikespolitiska felgrepp, som dock ha sin förklaring och motsvarighet på andra sidan gränserna. Det är emellertid en taktik, som den fullföljer av principen. Men en principen, som liksom avlagrat uppfattningen, att intet land bär sig så illa åt som det egna.

Med allt detta: vilken kvinnoförening som helst kunde vara stolt över att lägga fram berättelse över en så påpasslig, orädd och självständig politik, som denna tyska gren av internationella kvinnoförbundet under Lida Gustava Heymanns och Anita Augsburgs inspirerande ledning.

Det finns ändå en självständig kvinnopolitik här och där i världen.

E. W.

Frimärks Thé

James Lindgren & Co.
Sveriges största och förnämsta Thé-firma

Kontrollant:
Stadskemisten i Göteborg
G. Karl Almström
Fil. Dr.

Helpensionen Herrsätra Skola,
Carlberga, *Södertälje*, mottager ett begränsat antal elever på flickskolans alla stadier. Avgångsbetyg från kl. VIII medför *Normalskolkompetens*. Individuell undervisning inom ramen av skolans kursplan. *Praktiskt arbete* i uppfostrande syfte.
ANNA SUNDIN. Tel. Södertälje 332.

Rönneberga Sjuk- och Förlossningshem
LIDINGÖ
Tel. Lidingö 237.
Mottager vårdbehövande barn och tvillingar, även spädbarn.

Werners Sjukhem
Linnégatan 7, 5 tr., Stockholm.
Mottager alla slags *medicinska sjukdomsfall, Diet och balbehandling* efter läkares ordinationer.
Mälridsinackorderingar med diet mottagas.
Innehavare: Röda Korsmystern
Tel. 742 60. *Märta Pauer.*

Vita Korsets sjukhem,
STOCKHOLM,
Floragatan 12. Tel. Norr 1250.
Lämplig vistelsort för resande från landsbygden, som i Stockholm söka specialister, samt tillfälle till vård och behandling, även för reumatiska och giktpatienter m. fl. & Fysikaliska behandlingsavdelningen I, 2 tr.
Tyst läge. Med priser.

Medicinsk och Elektrisk Hår- och Ansiktsbehandling
Bortt. av vårtor, bruna fläckar, liktorar med violetta strålar. Gen. hårväxt bortt. med elektrolysbehandling. Manicure, Pedicure för damer och herrar.
HILDA JONSON
Götgatan 18. Tel. S 337 09. *Stockholm.*

Engelbrekts Sjuksköterskebyrå
anskaffar sjuksköterskor och barnsköterskor. Valhallavägen 18, II, Stockholm.
Tel. Ö61 81. N. 241 13.

Josefina Hultins
Förlossningshem, Humlegårdsg. 12, Stockholm. Tel. 748 33. För kortare eller ev. längre tid finnes inackordering.
Försäljningsboden för
VITRUMS
FERROL
är det kraftigaste aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält föredragen det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.
Tillverkas å
Apoteket Vasens Apotekarvarucentrals Laboratorium, STOCKHOLM.
Originalflaska om 500 gr. Nettovikt pris *Kr. 3:25. Fås å alla apotek.*
Om Vitrums Ferrol ej finnes å närmaste apotek, tillbeställ fabrikanten, Apoteket Vasen, Stockholm.

Singer
SEDAN MER ÄN 70 ÅR VÄRLDSMARKET I SYMASKINER

Blomsterhandeln Bellis
STOCKHOLM
Tel. 829 56, 340 93. *Götgatan 46.*
Vackra blomsterarbeten.
Specialitet: Kransar.

Kooperativa
butiker sälja
K. F:s Margarin

Kom ihåg
Barnets Lyckopenning
erhålles genom *Föräldraföreningen* och *Barnmorskor samt*
DE BLINDAS FÖRENING
Majorsgatan 12. STOCKHOLM.

KONSTFLIT, Textilateljé,
Brunkebergstorg 13, 2 tr.
Tel. 175 36.
Brodaljer och lampskärmar.

Stockholms Tillskärningsskola
Sveavägen 47. Stockholm
Stationsvertrad, läroverksmäl. Etabl. 1916
Ehrer förtroende undervisning i tillskärning av alla slags dam- och barnkläder. Kurser för hemmets behov samt för yrket. Begär prospekt!

Framkallning,
kopiering och förstoring av amatörbilder utföras bäst hos
PETERS, Sturegatan 4.

Rusta upp och laga
Vär- och Sommarkläder m. m. hos LAPPCENTRALEN, som ger arbete åt döva kvinnor. Ateljé Kungsholmsgat. 30. N. 160 03. Inläningsställen: Sv. föreningen f. döva väl. Smålandsg. 20, 10—12 f. m., samt sybehörsaffärerna Flemingg. 7, Sturegr. 46 och Alviksvägen 167, Appelviken.

Det bästa tvålbetet att kaffebrödet köper man i
Majas Hembageri
Bergsgatan 34, Stockholm
Tel. Kungsh. 34 69
Grahamsbröd m. Wafflor
10 gram pälbröd ingå.

Alla Edra försäkringar
erhåller Ni förmånligast genom
Svenska Försäkringsbyrån
— generalagent för Fylgia och Svenska Lloyd —
Vattugatan 6. Tel. 62, 6260, 6267, N. 6226.
Ombud antagas.

Sänd minnesbyllning genom
Blomsterfonden
Tel. Blomsterfonden.
Adr.: **Arsenalsgatan 6, n.b.**
STOCKHOLM.

Thufvessons Blomsterhandel
GÖTGATAN 16
STOCKHOLM
Förstklassiga blomsterarbeten.
Telefoner Söder: 3868, 3439

Olga Elmdahl
Modemagasin
Kungsgatan 53, Tel. 108 51
STOCKHOLM

Clara Ekströms Optiska Affär
3 Jakobstorg Stockholm
GLASÖGON KIKARE
Pince-nezer A. E. S. Ersgrinnes Kontrollerade Lorgnetter
Etabl. 1872.
Rekommenderar sitt välsorterade lager.

Messeniernas fall och Kristinas

Messeniernas fall av *August Brunius*, som för¬a veckan hade sin premiär på Dramatiska teatern representerar den svenska insatsen av dramatisk konst på vara scener i år. Som August Brunius dessutom är en populär dramatisk författare med flera framgångar bakom sig, är det inte underligt, att uppförandet motsågs med intresse.

Själva ämnesvalet innebar annars inte för publiken något lockande. Messenierna höra icke till förgrundsfigurerna i vår historia, och deras politiska martyrskap framstår inte i den glans som omger dem, ur vilkas lidande och död stora segrar för friheten vuxit upp.

Messenius kommer jag ihåg från Fältskärns berättelser, sade en herre på parkett premiärkvällen, och där var kanske flera än denne herre, för vilka Fältskärns berättelser var den enda anknytningspunkten till dramat.

Dramat är skrivet kring högmålsprocessen mot Johannes Messenii son, riksarkivarien Arnold Messenius, och hans unga son. I fyra generationer ha nu Messenierna stått i harnesk mot kronan och det regerande konungahuset. Den yngste i kedjan, unga Arnold, skrivare i rikskanslerns kansli, har haft tillfälle att på nära håll se hur drottningens och hennes omgivning förslösa det fattiga folkets pengar. Han tror att pfalzaren Karl Gustaf bättre skall kunna hålla på svenskheten och skydda riket än Gustaf Adolfs dotter. Han tror att vördnaden för salig kungens dotter redan är borta ur folkets hjärtan, och har alltså tagit sig området före att tillskriva hertig Karl Gustaf ett brev, där han dels smädar drottningen, dels uppmanar hertigen att höja upprorsfanan. Den oförsiktige unge mannen blir upptäckt och ställd inför rätta. Det är alltså icke någon farlig och stor handling han begått — ett anonymt brev.

Det är sedan, när han kommer inför drottningen och sina domare, som han skall visa sig vara vad författaren avsett honom till: frihetshjälten, martyren, som icke ryggar tillbaka för döden. Men vad är det som gör, att han icke blir någon stor hjältegestalt på scenen? Det kan inte bara vara det, att han spelades av en ung skådespelare, som inte räckte till. Det är därför att hans ståndaktighet ligger i hatet mot drottningen, icke i trohet emot en uppgift. Han har ingen, den har ju ryckts från honom redan i början, eftersom hertigen har utlämnat honom till drottningen för att visa sin lojalitet. Han kan alltså icke hoppas att i hertigens tjänst få befria landet. Det är av hat mot drottningen han vägrar ta emot hennes erbjudna nåd och av hat alltså han störtar sig och fadern i fördärvet.

Drottning Kristina är blott en bifigur i pjäsen men blir genom Tora Tejes skådespelarkonst en domineran-de gestalt. Av författaren är hon konsekvent genomförd enligt Strindbergska traditioner: fåfäng, löjlig, grym intill perversitet, kärlekssjuk. Han har givit henne en ny förälskelse till de förut kända: Unga Messenius. Har det någon historisk sannolikhet för sig? Sänkte hon sig verkligen till de unga kanslisterna på slottet? Stämmer det med hennes karaktär att hon skulle kunna avbryta ett förhör med en för högförräderi officiellt anklagad, skicka ut de vid rannsakningen närvarande personerna och erbjuda brottslingen att bli hennes älskare på ett sätt, som kan komma en att tro, att hon gjort studier på spinnhuset? Annars trodde man att en drottning var van att antyda med mycket små åtbörder, att hon kunde vara villig att skänka bort sin gunst. Det är också enligt traditionen, att en drottning, som blivit försmådd straffar grymt. Så som alla kvinnor ville straffa om de vore drottningar. Men här nöjer hon sig inte bara med döden. Medan den unge är på väg mot schavotten, piskar hon den bädd där han nyss vilat i fängelset. Och när hon sedan skall åskåda avrättningen, kan hon inte ens det med bibehållen fattning.

Hon kommer en att erinra sig de frågor, som stå ovanför portalen på ett engelskt herresäte: Vad är värre än en tigrinan? En demon. Vad är värre än en demon? En kvinna. Vad är värre än en kvinna? Intet.

Pjäsens höjdpunkt nås i en scen, där drottningen icke är närvarande. Det är den då de båda dödsdömda, fadern och sonen göra upp med varandra. Fadern har ehuru själv oskyldig till upprorska stämplingar, sökt få sonen frikänd av riksrätten genom att själv ta skulden på sig, men ej lyckats. Sedan har han tiggt drottningen om nåd, och sonen, som ej förstår att man kan förödmjuka sig för dens skull som man älskar, föraktar honom därför. Fadern är den intressantaste och bäst tecknade gestalten i dramat och här tätnar det till stor tragik omkring honom. Här och i slutscenen, då bitterhetens och misstrons dimmor skingrats inför döden, samlar han åskådarens gripna intresse.

Replikerna äro klara och välformade och foga sig vackert och naturligt i varann.

Idén bakom dramat har dock inte blivit för den som skriver detta fullt klar genom dessa klara repliker. Man anar, att den ligger antydd i de ord, som den unge upprorsmakaren byter med en gammal själasörjare dödsdagens morgon. Det är som om författaren genom den gamle mannen ville anbefalla andra vägar att nå stora mål än dem den unge gått i uppror och trots. Han talar om det inre ljuset, om det stilla arbetet för det goda och om kärlekens makt.

E. W—r.

Vem har gjort
SCHEELS RADIUM-TVÅL
så populär?

Den milda, förnäma
DOFTEN
och det sällsynt balsamiska löddret ha skaffat Schéels Radium-tvål otaliga vänner. —

De utvalda beståndsdelarna i denna tvål äro värdefulla och välgörande; tänk bara på Radiumförekomsten i densamma!

Om Ni av någon anledning ännu ej prövat Schéels Radium-tvål — köp hem en i dag!

Schéels Radium-tvål
innehåller radium-mineralet "Viik"
Premiums tvål
Pris 1 krona

Viikhalten kontrolleras av Radiumexperten Fil. D:r N. Sahlbom.

Kåkstadens saga all

Det har under det sista årtiondet här och var uppstått samhällen, som fått det föga tilltalande namnet kåkstäder. Men i de flesta fall göra de i hög grad skäl för namnet. De sakna ändamålsenlig planläggning, ha ingen ordnad gatuhållning och, vad värre är, de sakna tillräckliga avloppsledningar. De äro med ett ord föga trevliga att bebo. Och detta därför att tillräckliga bestämmelser saknas i gällande stadsplanelag och byggnadsstadga.

För att om möjligt bringa någon ordning och reda i bebyggelsen har regeringen vid årets riksdag framlagt en proposition med förslag till nya lagbestämmelser. Ägare till fastighet i stad eller i samhälle, där stadsplanelagen och byggnadsstadgan gäller, skulle vara skyldig att utgiva ersättning för anläggning av gata och klokledning samt i visst fall upplåta mark till gata. Som det nu är har man i de allra flesta fall icke lyckats träffa någon överenskommelse med markägarna om kostnadernas gäldande, och följden har blivit en planlös röra utan framkomliga vägar och utan avlopp.

I andra kammaren har emellertid herr Holmström i Gävle och Carlsson i Mölndal väckt vår sin motion om avslag på Kungl. Maj:ts proposition. Behovet av en lagstiftning på detta område föreligger icke, anse motionärerna. Som stöd härför anföra de uttalanden från elva länsstyrelse, som avstyrkt förslaget.

Så vitt vi kunna finna, saknar detta argument all betydelse. Ty finns det i ett samhälle icke behov av lagen, så behöver den ju icke heller tillämpas. Men varför skulle den därför icke kunna finnas till för de många andra samhällen, där förhållandena äro tilltrasslade och behov sålunda föreligger?

Huvudsta, Hagalund och Gröndal kunna för övrigt ensamma styrka behovet, om det så gäller. Dessa samhällen förete ju den värsta röra, man kan tänka sig, och spridd vantrevnad långt utöver sina gränser.

Vårens stora
KRISTALL
realisation
börjar Måndagen den 19 April
Nordiska Kristallmagasinet
Drottninggatan 71
Stockholm

Hundbarnets århundrande

Det vare mig långt ifrån att i detta lilla kåseri beskylla Amerika för att vara främst i sin hundgalenskap. Företeelsen är internationell. Men Amerika är ett rikt land och följaktligen också rikt på hundbarn.

Jag har flyttat från arbetarkvarteren i New Jersey till medelklasskvarteren i Jackson Heights utanför Newyork, och jag har på den senare platsen blivit påtvingad vissa reflektioner angående hundbarnet. I arbetarkvarteren var det ingen brist på riktiga barn, människokarn. Men i de finare kvarteren är det brist på dem, lita på det!

Man har i stället skaffat sig hundbarn. Jag bor i ett stort hus för 60 familjer. Det finns 12 barn i huset, och 45 hundbarn. Det är mestadels ungt folk som bor här. Kvinnorna, de unga fruarna, se ut som 16-åriga barnungar. De måla sig, förstås, men dock, de förstå att bevara sitt utseende. Men på bekostnad av vad? frågar man sig. Jo, de vaka aldrig över små barnsängar, de akta sig noga för alla fysiska besvärligheter; att fördärva sin figur genom barnsbörd, det vill de inte ens för så kort tid som några månader. Men modersinstinkten finns på djupet hos dessa sterila varelser, deras hjärtan hungra efter mera ömhet än den som flirt och uteliv kan skänka. Därför skaffa de sig hundbarnet. De skaffa sig ett litet kräk, som de kan tussa med som de vill, ett litet kräk som inte fördärvar deras barnsligt slanka figur. Ju mindre kräk, desto sötare! Kan filmstjärnan den och den skryta med att ha ett hundliv så litet, att det får rum i ett drickesglas, varför skulle då inte Mrs så och så skaffa sig ett! Följden blir, att man "odlar" små hundkräk. Geschäft makarna ha stora farmer för ändamålet.

— Hur kan ni hålla kräket så där ynkligt litet? frågade jag en sådan där babyfru på 30 eller 40 år.

— O, sade hon med tydlig stolthet, han måste skötas ordentligt. Han får knappast äta någonting alls. Man måste passa honom noga på den punkten.

— Djurplägeri satt i system alltså!

Hon såg storögd på mig. — De äro så tränade, så de äro inte alls hungriga.

Fattiga kräk! Den här omtalade hundbabyn hade ögon så trötta och sorgsna av svält och lidande, och hans huvud var rynkigt och eländigt. Men enligt experterna var det ett "fint exemplar".

Ja, det är ju inte lönt att bli ond för så litet! En hund är en hund, och mode är mode. Angorakattor äro också moderna i mitt hus. Många familjer ha både katt och hund. I går t. ex. fick en angorakatta småttingar. Hon blev så sjuk, att hon måste föras till ett kattsjukhus i Newyork — hur är det, är vi så efterblivna, att vi inte ha kattsjukhus i Stockholm? — och där blev stackarn förlöst, men alla ungarna dog till familjens stora sorg. Ja, det var en stor och sorglig händelse här i huset! Och 38, trettioåtta dollars, fick de betala för kattan på sjukhuset. Jag suckade och tänkte på textilarbetarna i New Jersey, hos vilka jag bo't och vilkas elände jag sett mer än nog av. Mikes, en ungersk familj, jag bodde hos, hade 17 (sjutton) dollars i veckan för sig och fem barn. Undra på, att man blir bolsjevikiskt sinnad, när man gör jämförelser så här. Man skulle vilja ha den sterila, burgna babyfrun och stoppa in henne på en av de stora silkespinnerierna i Passaic, där nu fattiga stackare kämpa för att få några cent mer i timmen. Vore det inte både nyttigt och rättfärdigt att babyfrun fick arbeta hårt ett slag —

Varenda eftermiddag går babyfrun ut och går med sin hundbaby. Hundlivet är påpälsat allt efter väderleken. Är det regnigt har han galoscher. Har inte frun lust att gå, så får jungfrun gå. Eller också har familjen en lejd person, som kommer dagligen och går ut och promenerar lilla magra hundbabyn. Inne i huset har liten, om icke alltid eget rum, så dock sin egen vackra vrå eller avbalkning. Jag såg en sådan vrå häromdan. Där fanns allt som en liten baby behöver. En sky av spetskuddar, silkestäcken, silkesgardiner, silkepyjamas etc. Och allt var doftande rent och fint. Och toilettgrejorna sedan! Borsten med rena silverbeslag, lita på det.

Men samtidigt porträtteras i tidningarna övergivna barnungar, som man tigger hem för. Varför tar icke babyfrun ett riktigt barn? Hon gör det ju ibland, men till övervägande del gör hon det ej. Det är mera besvär därmed, och ansvar och allt möjligt tråkigt. Och när man nu vill leva livet så lätt och behändigt som möjligt, så — — —

I alfra äldsta tider användes ju hunden som vaktare och kanske mest som jakthund. I modern tid, när civilisationen står som högst, får han (jänstgöra som baby. Man kanske bör vara hundlivet tacksamt för det, trots allt. Ty om den kulturellt sterila babyfrun skaffade sig avkomma, så kanske nästa århundrade vore ännu mera bedrövligt att skåda. Det är de fattiga, som nu föda de kommande slakten, vilka skola besitta jorden, även, och kanske isynnerhet, den amerikanska jorden, hur mäktig den än är.

Newyork 18. 3. 1926.

Maj Hirdman.

En gedigen boksamling
— utan kännbar kostnad —
kan envar förskaffa sig. Verk av de främsta in- och utländska författare. Synnerligen lämpligt för studiecirklar.
Tillskriv
Red. Gösta Lindberg,
Centralplan III — Gävle.

Planlägg nu sommarresan och uppehållet i
NORGE
Fria råd och upplysningar av vår Norgesexpert
BENNETTS RESEBUREAU
Hamngatan 10. Tel. Norr 2615. Norr 23006.

Andrea Eneroths Högre Handarbetsseminarium
Kommendörsgatan 32, I, Stockholm. Tel. Ö. 1618.
Ansökan insändes före 1 Juni till hösten 1926.
Seminariet meddelar högsta kompetens i facket genom två-årig lärarinneutbildning. Endast ett begränsat antal elever mottages. Prospekt sändes på begäran.

En Dräkt eller Klänning
sydd under fackkunnig ledning hos ett förstklassig damskrädderi har alltid ett mycket elegantare utseende än en färdigköpt. Vi använda endast de bästa material och tillämpa ytterst billiga priser. Vi sy även efter medhavda tyger. Ni blir belåten om Ni vänder Eder till
LINDBERGS DAMSKRÄDDERI
Gamla Brogatan 11 (Hörnet av Drottninggatan) Tel. N. 24402.

Elektro-Medicinska Specialinstitutet
Birger Jarlsgatan 37, 3 tr. Telef. Norr 4794.
Specialbehandlingar för nerv-, reumatiska-, hjärt- och magåkommor, snuva och kronisk snuva (egen metod, nytt för Sverige) katarrer i svalg och örongångar samt andra funktions- och ämnesomsättningssjukdomar, yttre skador m. m.
Behandlingsformer: Medicinsk massage, diathermi, teslaströmmar, arsonvalsation, högfrekvens- och franklinbehandlingar i många olika applicieringsformer.
Hydroelektriska hel- och halvbad, fyrcell- och femcellbad med galvanisk, faradisk och sinusströmmar m. fl.
Kvartljus (alpsolar med reglerbar värme) delljusbad, sollux-, högljus- och spektrosolbeströlningar m. fl. behandlingsformer.
Institutet är ojämförligt det största i Skandinavien och står på höjden av luxuös och praktisk utvecklig. Tjugoårig riksomfattande praktik.
Låga priser. Samarbetar med flera legit. läkare.
ELERT FALK
Sjukgymnast och Direktör.

Anna Sandströms skola
Praktisk linje i sjunde klassen.
Efter fem års erfarenhet av den *tvåårigaa praktiska linjen* i klass VII fortsättes densamma även i höst. Klassens läsämnen uppdelas på två år, varigenom tid vinnes till praktiskt arbete med undervisning i vävning, linne- och klädsömnad, husliig ekonomi, bokbinderi, enkel bokföring samt sjunde klassens ordinarie övningsämnen. Referenser lämnas genom skolan av målsmännen till den nu pågående kursens lärjungar.

Natten till Söndag

Av ELIN WÄGNER

V.

Ett telegram utan underskrift

När vi så kommit överens om att tala mänskligt med varandra, gick jag ut för att hämta in vermut och sockertricka. Fru Lundström var försvunnen och jag fick onda ansingar, som blev till visshet, när jag hunnit ett stycke nere i trappan. Där låg hon mycket riktigt på sina svullna knän och gnodde som vanligt.

Hon lystrade för mitt stränga tillrop men hennes ansikte var varken vänligt eller ödmjukt som förut. Snarare syntes, att hon isknat till under väntetiden i köket och fattat misstankar mot mina avsikter.

— Jag minns nog vad frun sa, svarade hon, men vi hade ju gjort opp senast i går att jag skulle få ta frans trapp, och en får lov att tänka mer på förtjänsten än knäna.

Vid dessa ord blev jag så ledsen, så det kan jag inte beskriva. Jag var under förhannelse. Ingen tog emot mina tjänster och ingen gav mig en smula lindring i mina kval tillbaka. Ingen svalka förumades mitt förgiftade hjärta. Ögonblickligen verkade fru Lundström tillbaka på min impuls att tala mänskligt med räntmästaren. Det tjänade ju ingenting till. Ingen förstod ändå.

När jag kom in med brickan, hade solen just lekfullt kastat in ett par ljusknippen i den grå dagens dunkel på Kungsholmen. Det var en våldsam förvirring bland vikande och framstormande skuggor. Det verkade opålitligt som fru Lundström, opålitligt som jag själv.

Plötsligt kom jag att tänka på en som varit pålitlig. Jag hade ändå *något* att minnas, som varit orubbligt intill döden. Det var min mans känsla för mig. Hans kärlek sökte visserligen sitt, men den sökte det alltid hos mig. Aldrig en minut föll det honom in annat än att jag skulle vara hos honom. Han visade mig det förtroendet att fordra en absolut självlös kärlek av mig, att aldrig oroa sig över att han tog mina år utan att kunna ge mig något tillbaka.

Det var första gången jag verkligen saknade honom.

Räntmästarens breda rygg stod svart mot fönstret. Han anmärkte, att väl var denna utsikt vacker, men icke på långt när så vacker som den från Göstas fönster. (Göstas!) Något liknande *det* huset och den trädgården fanns icke i Europa. Det konstaterade han för var gång han kom från en utrikes resa.

Jag frågade honom, varför det då var så tokigt, att jag velat bo i mitt eget hus.

— För en utsikts skull kör man ändå inte ut sina egna barn ur ett hus man givit dem!

— Jag har icke givit dem det! utropade jag, och trodde att denna sensationella upplysning skulle göra någon effekt, men han sade blott: icke på papper kanske, men muntligt.

— Lika litet muntligt, sade jag, och kunde nu inte tiga mer med detta. De vigdes ju på Göstas enträgna begäran som ni minns, ett par veckor innan min man dog. Och då *blev* det bara så, att han flyttade in i mitt hus, inte gick det att göra bröllopsresa, när svärfadern var döende, och något hem hade de ju inte i ordning. Vad skulle jag göra, kring döende kan man ju ställa till så mycket ofog som helst, ingen hinner med att avstyra det. När min man var död, då var ögonblicket inne att låta herrskapet flytta. Det var vad jag skulle gjort, men i stället flyttade jag själv ut på landet. Dock sade jag uttryckligen till Gösta att han skulle komma ihåg, att han satt kvar endast tills vidare. Räntmästaren hör, *tills vidare!*

Jag höjde rösten vid de sista orden, ty jag märkte att räntmästaren inte hörde på. Han visste vad han visste och lät inte rubba sig i sin uppfattning. Det kändes så kusligt och förlamande, så det kan inte beskrivas. Jag hade velat fråga honom om inte Gösta var ett typiskt exemplar av det slags folk, som får egendomskänsla inför andras tillhörigheter som de haft till läns, och om det inte egentligen var hårt att den som bara begärde lånet igen, skulle förklaras omyndig. Men jag teg, i en känsla av hopplöshet. Räntmästaren såg på klockan, reste sig och tog avsked. I dörren hejdade han sig och nu kom hans egentliga ärende: jag kanske skulle tala om att jag har spekulant på Sörensenska huset, det är fastighetsaktiebolaget Billiga hyror.

— A, det jobbarbolaget, sade jag och glömde, att räntmästaren var ordförande, bjud hellre ut det åt förste stadsläkaren.

— Det är alldeles onödigt, sade räntmästaren illa berörd, den enda utsikten att få igen åtminstone halva summan är att sälja åt någon, som kan stycka trädgården.

— *Jasa*, sade jag.

— Fru Magni är sjukligt misstänksam.

— Förut var jag ju sjukligt lättsinnig.

— Det kanske inte fru Magni rådde för.

— Rådde för! brusade jag upp. Jag anhåller att få rå för precis lika mycket som andra människor.

— Jaså, sade han och var nu ond, i så fall har fru Magni burit sig otillåtligt åt. Jag säger ärligt ifrån, att det är oerhört av en änka med vuxna barn att fara fram så. Fru Magni ser ju inte ut för det, men har ju ändå sin tid bakom sig och bör gå upp i ungdomens intressen, inte handla rakt emot dem.

— Det är något jag inte har förstått, sade jag, varför min mågs intressen är mera legitima än mina, och hans rätt till konsul Magnis pengar är större än min. Jag ser inget annat stöd för hans anspråk än att han är ung, det är alltid en förtjänst. Men håller inte ni äldre herrar på era pengar gent emot de unga? Släpper ni dem från er? Ja, det är förresten dumt av mig att tala med en, som inte hör på.

— Jag hör på, försäkrade han. Säg ut vad fru Magni menar.

— Ja, jag menar att mina pengar är mina både lagligt och moraliskt. Jag var min mans trägna sjuksköterska i femton år. Vad har Gösta gjort för honom? Pinat honom. Jag kan ha förtjänat den frihet efteråt, som pengar ger. Men ingen i hela Broköping tycker att mina pengar är mina därför att jag är en gammal kvinna. Utan en ung främmande herres, som gift sig med min dotter på spekulation.

— Vill fru Magni bjuda mig på ett glas vermut till, sade räntmästaren och steg åter in i rummet. Det kan behövas efter den här dusten. Jag tror visst att vi är efter vår tid i Broköping. Men i magistratens dom låg enligt min mening en låt vara gammaldags hyllning åt kvinnan. Tankegången var den att en kvinna, som söker sitt på sina tarns bekostnad och inlåter sig på förhållanden, som inte passar för hennes år och ställning i samhället, den är icke vad en kvinna bör vara. Den är ingen normal kvinna, låt oss säga det, och kan således inte sköta sina affärer. Ja, jag talar rent ut.

— Ja, jag vet, att de anförde naturens ordning mot mig, sade jag bittert. Det är verkligen hänsynafullt av naturen att anpassa sin ordning efter min mågs önskningar. Jag är kanske inte normal, men min kvinnliga natur, sådan den är, säger mig ingenting om hänsyn mot Gösta. Den tog inte bort min önskan att bli lycklig med den jag tyckte om, när jag blev 47 år. Naturens ordning är slarvig och passar inte på födelsedagar. Men den är elak och hämndgirig och har gjort mig mycket olycklig samt ensam och landsflyktig. Ack, om ni en sekund kunde fatta, ni i er aldrig ifrågasatta myndighet, vad det vill säga av förödmjukelse, av påfrestning och raseri att bli av med sin ansvarighet och sin mänskliga myndighet!

— Tja, sade han med markerad sävlighet, ja, jag skulle nog bättre förstå fru Magnis brinnande åtrå efter myndighet och en ansvarig människas frihet, om jag bara säge er sådan ni är nu i er indignation och med era röda kinder. Men jag har ju sett hur fru Magni *omvände* sin frihet, medan ni hade den. När man talar så högstämda ord om den mänskliga friheten, så skall den väl syfta till något större än — — ja, till något stort mål.

Jag tror att detta var det svarslösaste ögonblicket i mitt liv. Så gick han och lät sin kniv sitta kvar i mitt samvete.

— Så skall väl friheten användas till något större än ...

Jag kände hur jag rodnade i ensamheten. Från mitt fönster såg jag honom lämna huset med sin trygga och långsamma Broköpingslunk. Jag beslöt att Billiga hyror icke skulle förtjäna på min därskap åtminstone. Eftersom jag aldrig svurit förste stadsläkaren att inte telegrafera till honom, beslöt jag att göra det. Svurit på att aldrig skriva hade jag, men det är dock en annan sak.

Jag gick ner till telegrafstationen och sände av ett telegram av följande lydelse:

Doktor Salten, Broköping.

Sörensenska huset är till salu.

Men jag satte inte något namn under.

BLÅRÄV

Nytt parti nu inkommet

från

Kungl. Danska Grönlandsauktionen

försäljes till ytterst

lägga priser

Se våra skyltfönster

MÅRD och SKUNK

i största urval.

Pälsverk emottagas till sommarförvaring under full garanti

S. ERICSSONS Eftr.

Körsnär.

Drottninggatan 60, Stockholm.

Död och liv

av Karin Ek

I brännande kval min själ var fången,
min hälsa bräckt, min kraft förgången,
natt omvärvde mig, utan ljud.
Ej orkade jag mina händer lyfta,
kunde från heta bådden blott snyfta:
Ack, hurru länge? — *du min Gud!*

Ur stelnad natt, som mig omslöt och täckte,
morgonstjärnan mig långsamt väckte,
skön hon framgick ur mörkrets flod.
I kämpande rymd hon stod så ensam,
tände barmhärtigt sitt sken det rena
högt över jordens tårar och blod.

Till ropande djupen strålen nådde,
min blodiga själ den stilla tvådde,
skölje blicken från fasor ren.
Se, natten var liden! — dag skulle randas.
Spirande gryning sitt hopp fick andas
i morgonstjärnans milda sken.

(Ur Samlingen Död och liv)

En dam med smak

väljer tyger till drätter och kappor hos en välkänd klädeshandlare, som hon kan lita på och som har det rikaste urvalet av moderna nyheter i färger, mönster och kvalitéer.

I Stockholm vänder sig en dam med anspråk på gott vara för årligt pris till

HEURLINS

KLÄDESHANDEL

Regeringsgat. 26 Stockholm.

Kungl. Hovleverantör.

Ett nytt elektriskt institut. I huset nr 37 Birger Jarlsgatan har i dagarna öppnats ett nytt institut för elektriskt behandling, "Elektro-Medicinska specialinstitutet".

Dess innehavare, direktör Falck, har förut i nitton års tid praktiserat i Västerås och därstädes skaffat sig en stor patientkrets, vilken ej endast utgjorts av stadens egna invånare utan även av sjuka från flera andra håll i landet, ljand den många stockholmare, varför ju institutet redan vid sitt öppnande ej är okänt här hos oss.

Direktör Falck behandlar speciellt nervsjukdomar, reumatiska åkommor och olika slags katarrer. De nyöppnade lokalerna äro ljusa och rymliga samt inredda med all uppmärksamhet och bekvämlighet. Apparaterna äro heller ej inbyggda i väska utrustas så att varje behandling sker på en särskild plats, utan rummen äro i stället ordnade så att de kunna ändras om till rum, där varje patient alltså om så behövs kan behandlas med flera apparater på en gång.

Bland själva de många olika apparater och instrument institutet har i sin ägo, finnas många, som direktör Falck själv byggt om och förbättrat och således är den enda, som är i besittning av. Särskilt har dir. F. arbetat med och i hög grad förbättrat en del Tesla-apparater och apparater för femcellbad.

"Värdefulla kulturdokument och fina litterära tavlor"

säger N. Erdmann i N. D. A. om

Elisabeth Wærn-Bugges

Från bruksbackar och herrgårdssalonger

Bilder från en utdöende kulturvärld

5:—

HERRSKAP

En rolig historia om världslighet och knivighet

4:25

"en fullfjädrad romanförfattarinna". *St. Dagbl.*

"ett av de många motbevisen att kvinnor icke ha humor. Den är i bästa mening humoristisk". *Gävle i St. Tidn.*

Wahlström & Widstrand

NYA DAGLIGT ALLEHANDA

Snabbaste nyhets-tidning

Effektivt ANNONSORGAN.

50 % prisnedsättning

och därtill *rabatt i u. m. d. 15 Maj* på omkring 250 olika värdefulla äldre o. nyare böcker

Katalog i varje bokhandel

Wahlström & Widstrand STOCKHOLM.

STILLE RULL-STOLAR

alla slag

Begär vår specialkatalog

REGERINGSGATAN 15, STOCKHOLM

Telefonvägal Riks 166 70—72 Order från landsorten 166 72

Automobil-, Motorcykel-, Olycksfall-, Sjuk-, Inbrotten-m. fl. försäkringar:

FÖRSÄKRINGSBOLAGET HOLMIA

Huvudkontor: 31 SVEAVÄGEN 31 STOCKHOLM. Tel. 172 27, 224 42

Lait Antephélique

är ett utvilkt medel mot fräkenar, finnar och trassel. Burttager rynkor. Styrker och härdar huden, gör den fast och jämn. Garanteras verkningsfull.

Pris je flaska Kr. 6.—

Sändes mot postförsk. + porto från *A.-B. Franska Parfymmagasinet* STOCKHOLM Hamngatan 5.

Sjukvårds- och Förbandsartiklar

Kirurgiska Gummivaror, Bandager alla slag, Elektriska Hörapparater, Induktionsapparater, Åderbråckstrumpor, Bråckband, Ryggbållare, Grossesseharnetter och Gördlar, Bröstbållare, Lungskyddare, Skölkannor, Liggdynor, Dambindor, Barnavårdsartiklar alla slag m. m. Begär eller tillskriv oss. Illustrerade kataloger gratis.

Magasin Special

Vesterlånggatan 66 (Ingång i Passagen)

Birger Jarlsgatan 9

STOCKHOLM

Svenskt patent.
För efterapningar varnas.

Extra inkomst — **hemarbete**

genom att i hemmen utföra stickarbeten för egen eller vår räkning på vår patenterade stickmaskin ARE — specialmodell.

Säljes även med S. K. F. kullager. Levereras till svenska statliga institutioner.

Observera *icke rät-stickningsapparat med korta nålar* då ni kan erhålla en bättre och billigare, näml. Are-Standard till endast kr. 125:—, vilken kan kompl. med randapparat för *ävig* stickning. Nyhet: Are långstickmaskin. Naumanns världsberömda symaskiner med kullager. Begär prospekt.

NORDISKA TEXTILKOMPANIET
Vasagatan 15—17, STOCKHOLM.

med avdrag, där det den ej skulle vara tillbörligt underhållen.

Tomträtt kan som bekant inteckna. Då det nya institutet var okänt, kunde det emellertid befaras, att enskilda kreditgivare skulle ställa sig obenägna att lämna lån mot säkerhet i tomträtt och bildades därför A.-B. Stockholms Tomträttskassa, som mot borgen av Stockholms stad upplånar pengar mot obligationer och sedan utlånar medel mot säkerhet av inteckning i tomträtt. Numera är Stockholms stad den egentliga aktieägaren i kassan.

Enligt dessa bestämmelser har bebyggelsen fortgått i stadens ytterområden. Enskede och Skarpnäck i Brännkyrka, Äppelviken, Smedslätten och Ålsten i Bromma utgöra de talande bevisen för att tomträtten vunnit förtroende. Inalles har under åren 1908—1925 upplåtits 2,593 tomter med en sammanlagd areal av 1,953,000 kvm. Ägarlerna uppgå till ett belopp av 748,390 kr.

Vid köp och försäljning av böcker vänd Eder till

Klemmings Antikvariat

Malmskillnadsgatan 26, Stockholm.
Tel. 10 70. Norr 67 38.

Magsyra, halsbränna och kväljningar

tar man bort med ett glas *Fruktsalt-Samarin* som på samma gång renar och uppfriskar blodet, utdriver den skadliga urinsyran från kroppen, befriar magen och tarmarna från otjänliga ämnen, gifter som måste bort.

— *Fruktsalt-Samarin* bör man alltid ha i sitt hem för användning vid behov. Pris pr fl. kr. 2.50 säljes å apotek, hos drog- och färghandlare m. fl.

Cederroths Tekn. Fabr., Stockholm.

F:a Emil Bäcklin
GLASMÄSTERI
och RAMAFFÄR
1 AD. FREDRIKSTORG 1
STOCKHOLM

Gott arbete!
Billigaste priser!

Telefoner: Söd. 318 21 & 237 21.

Redan år 1912 framkom emellertid förslag att staden skulle försälja tomter för flerfamiljshus vid vissa bredare gator i trädgårdsstäderna. Detta förslag avslogs, men återkom, och år 1916 beslöto stadsfullmäktige en utredning rörande verkningarna av tomträttsinstitutets tillämpning på stadens lantegendomar och frågan om lämpligheten av att jämväl försälja tomter med äganderätt därstädes. Det är denna utredning som nu föreligger och som snart torde komma under stadskollegiets och stadsfullmäktiges behandling.

Frågan gäller, huruvida staden skall slå in på en ny markpolitik, uppgiva den hittillsvarande, som bevarar äganderätten till jorden och därmed makten över densamma åt samhället; avstå från den rätt till framtida jordvärdestegring, som kan uttagas genom en förhöjd avgäld; uppgiva att hålla sin skyddande hand över de egna hemmen och i stället utlämna jorden till enskilda markägare med därmed ofrånkomligen följande spekulation.

Fastighetsnämndens delegerade, hrr Lindhagen, A. E. Magnusson och undertecknad, ha kommit till den slutsatsen, *att tomträtten bör bibehållas som upplåtelseform* — hr Lindhagen och undertecknad såsom *enda* upplåtelseform, hr Magnusson jämsides med äganderättsförsäljningar — och föreslå därjämte vissa förbättringar i tomträttsvillkoren på grund av den erfarenhet, som vunnits under de gångna åren.

Fastighetsnämndens majoritet har med reservation av dess högerledamöter, vilka följt hr Magnusson, bifallit delegerades förslag. Men ytterligare en myndighet skulle yttra sig: stadens finansstyrelse, drätselnämnden.

Såsom skäl för försäljning har anförts att tomträtten vore för staden ekonomiskt betungande. Man har ej velat erkänna att en kapitalinvestering i jord, särskilt i den mark, som upplåtes för egna hem, är den säkraste av alla penningplaceringar och att det dessutom bör vara ett socialt självändamål värt betydande penningutlägg att åt samhället bevara äganderätten

Tidens sociala frågor

ägnas stor uppmärksamhet i

STOCKHOLMS-TIDNINGEN

som är läst och uppskattad över hela landet för sin självständiga, liberala politik, sin vederhäftighet och sitt städse gediga och omväxlande innehåll.

av bostadsmarken och därigenom betrygga det egna hemmet. Enligt nu gällande bestämmelser fordras vid en beräknad upplåtelse av 375 tomter årligen till ett värde av 5,000 kr. pr tomt, en kapitalinvestering, som efter 95 år stigit till 183 miljoner kronor för att därefter avtaga.

Enligt de av fastighetsnämnden föreslagna bestämmelserna — med amortering av självkostnaderna under 60 år — skulle erfordras maximum 100 miljoner kronor, som nås vid det 75 året. Vid försäljning enligt drätselnämndens förslag till en köpeskilling, förhöjd med 5 % å självkostnaden, amorterad under 40 år, erfordras däremot endast ett kapital av 47 miljoner, vilket nedlägges under 37 år.

Siffrorna verka bestickande, och hela drätselnämnden har fallit för argumentringen. Det tyckes icke ha uppgått för någon av dess ledamöter att om önskemålet är, att icke på trädgårdsstädernas exploatering nedlägges mer än 47 miljoner kronor, detta lika väl kan ernås om tomträttsavgälden beräknas på en med 5 % höjd tomtkostnad. I så fall når man precis samma resultat och dessutom den fördelen att staden fortfarande äger marken och kan tillgodorälna sig en eventuell jordvärdestegring genom en måttlig avgäld.

Såsom en av fördelarna med tomträtten har alltid framhållits den möjlighet till samhällets tillgodogörande av framtida värdestegring, som ligger i rätten till avgäldsökning, på visst sätt begränsad till 30 procent. För att jämväl vid försäljning kunna bevara detta värde har drätselnämndens kammarkontor uträknat att en 5 procens förhöjning av köpeskillingen mer än täcker — om den fonderas, — alla de 30 procent avgäldsförhöjningar, som kunna tänkas. Ja, fonderingen ger fantastiska siffror. Inbetalas dessa 5 % å de beräknade köpeskillingarna, uppstår efter 130 år ett överskott av 1,078 miljoner. Även här bortser drätselnämnden från att samma resultat på papperet kan ernås genom lämplig förhöjning av avgälden. Det är en lek med siffror som ej har sin motsvarighet i verkligheten.

Däremot kan en vägande principiell invändning göras mot drätselnämndens förslag om uttagande på så sätt i förväg av en beräknad värdestegring. Det är oriktigt att diskontera en framtida värdestegring, som visserligen är sannolik men ej säker. Om den inträder, bör den bäras av den generation, som då lever och det undandrager sig varje beräkning, hur stor värdestegringen kan bli på de särskilda tomterna. En av staden nerlagd kostnad på en öppen plats, ett framdragande av nya kommunikationsleder, kan helt och hållet förändra värdet, det kan sjunka på ett håll, stiga på ett annat. Genom lämplig avgäldsförhöjning kan rättvisa ernås, och avgälderna utgöra i praktiken en stadens ständigt stigande inkomstkälla på helt annat sätt än på papperet fonderade medel, vilket uppmuntrar till vårdslöshet med dagens utgifter.

Efter sina ekonomiska beräkningar kommer kammarkontoret följdriktigt till den slutsatsen, att staden ej bör upplåta med tomträtt utan försälja sin tomtmark i enlighet med det av 1924 års riksdag antagna återköpsinstitutet. Detta institut innebär rätt för staden att återköpa tomten, om ej de villkor uppfyllas angående användande, som vid försäljningen avtalats.

Enligt kammarkontoret och drätselnämndens åsikt skulle genom återköpsrätten och servitutsbestämmelser trädgårdsstadens fortbestånd kunna tryggas. Det skulle föra för långt att ingå på ett bemötande av denna åsikt. Fastighetsnämndens delegerade kommo till den bestämda uppfattningen att varken återköpsrätten eller servitutsbestämmelser vore betryggande, och att man dessutom med dem aldrig kan uppnå den smidighet i tillämpningen, som är tomträttens stora styrka.

Om kammarkontorets förslag är konsekvent i enlighet med dess uppfattning, är drätselnämndens oförståeligt. Man anar att det ligger en kompromiss bakom för att få enighet. Nämnden har anslutit sig till kammarkontorets utredning, men föreslår, att upplåtelser skall ske såväl med tomträtt som försäljning med återköpsrätt i enlighet med kontorets förslag. Sedan skall fastighets- och stadsplanenämnden utreda huru dessa system kunna komma till användning, men tomträtten får ej i någon väsentlig grad förbättras.

Man kan icke hjälpa, att man får den uppfattningen, att drätselnämnden, oaktat den föreslår tomträttens bibehållande, vill komma den till livs. Med de av nämnden föreslagna bestämmelserna med valfriheten mellan ägande- och tomträtt, utan förbättring av tomträttsvillkoren, kan den ej leva. Den mänskliga naturen är nog ännu sådan, att bjudes äganderätt med möjlighet till enskild vinst, föredras denna.

Är detta åter till fördel för samhället? Nej. Tomträtten är den reformerade jordäganderätten, innebärande tryggad besittningsrätt för den enskilde, samhällets omvårdnad om det egna hemmet och tillika skydd för det allmännas jordegendom.

Mathilda Staël v. Holstein.

Ett gott råd i en svår fråga!

Tusentals husmödrar klaga över att tvätten så ofta blir grå, gul och ful.— Vad beror det på?

Jo, det beror på att de tvättmedel som använts icke kunna tvätta rent. De lösa icke upp smutsen, så att den kan sköljas bort. Därför blir tvätten grå, gul och ful. — Och det är Du inte nöjd med.

Men det finns hjälp! Om Du använder Helios' Vita Tvättbjörn, så blir Din tvätt **blåndande vit — som snö. Och den förblir lika vit och lika vacker!** Vad beror det på?

Förklaringen är enkel. Helios' Tvättbjörn gör mer än alla andra tvättmedel. Han både **byker och tvättar.** Han löser smutsen **kemiskt.** Din tvätt blir faktiskt **kemiskt ren och fri från smuts.**

Tvättbjörn är ett överlägset tvättmedel. Kompositionen är vetenskapligt fulländad. Ingredienserna dyrbara och förstklassiga. Köp Du det bästa som finns. Det betalar sig. Köp Helios'

Vita Tvättbjörn

"Tvättar medan Du sover".

Överlägsen kvalitet. Dryg—därför billig. Per stort paket 75 öre. 147

Rylander & Olsson
Bok-, Tidnings- & Accidenstryckeri

Levererar
förstklassiga arbeten såsom
BÖCKER, TIDNINGAR
och AFFÄRSTRYCK
till billigaste priser och på kortaste tid.

STOCKHOLM
Lilla Vattugatan 25 - Norr 7606

För unga flickor,

som genomgått högre flickskola eller realskola, erbjuder *Etisk-pedagogiska Institutet* i Uppsala utbildning, *dels* för hem och familj samt sociala uppgifter, *dels* för kindergarten. Ämnen: psykologi och uppfostringslära, samhällslära, barnavård, hälso- och sjukvård, matlagning, sömnad. För den *sociala linjen* dessutom konsthistoria, hemmets inredning, växning och engelska (språk och litteratur). *Kindergartenlinjen* som dessutom har slöjd, modellering, målning, sång och praktik i kindergarten, ger fullständig och grundlig utbildning i sitt fack med kompetens att förestå kindergarten.

Redogörelse och program på begäran gratis och franko, adr. Etisk-pedagogiska Institutet, Uppsala.

(12)

Det går an

ROMAN

av

C. J. L. ALMQUIST

(Forts.)

Jag köpte mig en biljett på Thunberg, svarade hon, satte mig på honom utanför Kållandsö, då han passerade ifrån Vänersborg; och sedan seglade han och jo for med mig härs och tvärs, ända tills han kom till Stockholms Riddarholme.

— Men jag tyckte du i Arboga hade väl reda på gästgivargårdar och städer, som vi nu på denna väg hava att fardas förbi och igenom?

Det förstås, att jag skulle hava reda på dem, då jag ännade taga den här vägen på återfarten, och det gjorde jag för att jag har uträttningar i Örebro och Hova. Jag skall sälja litet spegelgods där åt Selin, det kan betala resan. Och det är ingen konst att veta besked på gästgivargårdarne: se här skall du få se, Albert, jag har gjort en fista på alla ställena, med miltalen, som jag skrev upp i Warodells bod i Stockholm, efter en uggift jag fick. Och den listan läste jag över utantill i går aftons, innan jag sommade.

Albert såg på hennes lista och fann en ganska läslig fruntimmersstil. Och detta låg hon och ingräglade i sitt minne innan hon sommade i går aftons, just då jag . . ! (förkrossande tanke som genomfor Albert). Du sysselsatte dig sannerligen icke med intressanta ämnen innan du sommade, sade han högt och med en syrlig blick.

Jag läste över alltihop, fjärdingstal och namn; det var icke ledsamt. Och så räknade jag i huvudet ut min andel i skjutsen, för att veta huru mycket jag borde lämna dig på morgonen före avresan: det var roligt: jag tänkte på dig därunder . . och sommade hastigt och gott.

SJÄTTE KAPITLET.

Vad? är hon i stånd att rysa? tänkte Albert, nå Gud ske lov! då är hon likväl . . Vad ryser du för, Sara? sade han högt.

Vad jag tycker om den här skogen, Albert! sade resesällskapet, under det de fortforo att åka ifrån Fellingsbro och kommo in på skogen Kåglan. Orden yttrades med en nästan smekande röst: hon tyckte förmodligen det var ledsamt att på så länge sakna samkväm. Sergeanten såg åt hennes sida och tänkte: hon har dock ett sinne för det sköna landet? Till hälften blidkad sade han därföre. . nej, han sade ingenting, men han hade dock något i faggorna att tala.

Med varmare och ännu mer smekande stämma tillade hon efter ett par minuter; ty här har man då skugga emot solen, och så slipper man dammet!

Så. . intet vidare? tänkte sergeanten och teg durchaus.

Sara Videbeck drog av sig sina handskar, emedan hon kände sig svettig om fingrarne. Hon vecklade ihop dem och stoppade innanför kapotten.

Därpå började hon vifta med de bägge vita, knubbiga, genom sina grupar skalkaktiga händerna upp och ned i luften, för att svala dem.

Efter en stund sade Albert milt, men underligt, likasom om han uppvaknade ur någonting: såg mig, bästa, goda Sara! händer det dig aldrig om nätterna, att du drömmer?

— Jojo, vad det händer.

Men det är väl mycket länge sedan? du har kanske aldrig drömt alltsedan du var ett litet barn?

— Jag? jag drömde i Arboga i natt. Ah!. . nä, det kan jag icke få veta?

Sara höll stilla med sina händer; hon lät dem ligga nere i knäet, och de sågo där ut likasom sammankuppta. Min drömkan jag icke tala om, sade hon med låg röst; men det var en ganska vacker dröm.

Albert inföll: jag för min del, drömde icke sedan jag sommat i natt, men väl förut.

— A. . det kan jag aldrig tro? Fast, avbröt hon sig själv, var och en drömmer på sitt eget vis, och det är väl också det bästa.

Sergeanten tog en av hennes händer. När du drömde i natt, hade du även då dina bägge händer så här sammankuppta?

— Jag minns icke var jag hade händerna. Fast det minns jag väl ändå, tillade hon tyst och nästan innerligt.

Icke drömde du om, att du var i en skog åtminstone? det vill jag så vad, och icke att du var på landet heller. .

— Och icke heller att jag var på sjön, Albert! Nej, jag drömde, att jag var i en liten, liten kammare med rosiga tapeter, och att jag makade krita. .

Pah. .

(Forts.)